De kerstklok

Sandra Corthoudt

De kerstklok

Brave new books

©Sandra Corthoudt

Omslagontwerp: Sandra Corthoudt

ISBN: 9789465731162

www.bravenewbooks.nl

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst en datamining is uitdrukkelijk niet toegestaan, ook niet van fragmenten

1

Ik werd wakker met een koude neus. Dat heb ik niet vaak, want meestal slaap ik op lekker warme plekken zoals Steffi's bed, op de zetel of voor de radiator. Soms lig ik ook op Hendriks favoriete stoel maar dan doet hij alsof hij dat niet erg vindt.
Toch begon deze ochtend anders dan gewoonlijk. Ik deed mijn ogen langzaam open en keek door het raam. Alles was wit. De tuin was bedekt met een dun laagje rijp dat de tuin deed schitteren in het vroege ochtendlicht. De struiken leken wel van glas. Ik sprong op de vensterbank en rekte me uit. De winter kwam eraan, dat zag en voelde je. Beneden was er al beweging. Ik rook de warme chocolademelk en het gebakken brood. Maar ik rook ook nog iets anders. Kerstversiering! Ja, dat heeft een geur. Je ruikt het karton, stof en de dennentakken. Ik wandelde de woonkamer binnen en zag dat alle dozen met de Kerstversiering er stonden. Daar kon ik lekker inkruipen als de versiering eruit was.

Steffie zat tussen de dozen op de vloer. "Goedemorgen Stanley." Ik miauwde vrolijk terug. Toen hoorde ik plots rennende pootjes, snel en enthousiast. Daar kwam Snorrie aangestoven. Op

drie seconden was hij de trap afgestormd alsof hij werd achtervolgd door een heel leger stofzuigers. Hij nam zijn bocht veel te snel en gleed uit, draaide een halve cirkel en botste tegen een doos die hierdoor gevaarlijk begon te wiebelen. Ik schoot vooruit en kon ze nog net op tijd tegenhouden met mijn voorpoot. Snorrie keek mij aan. “Ik had alles onder controle hoor Stanley.”
"Uiteraard," zei ik.
"Je gelooft me niet."
"Geen seconde."
Steffie begon te lachen. "Jullie gaan me vandaag helpen om de kerstboom te zetten." Ik had geen idee hoe een kat kon helpen om de kerstboom te versieren. Snorrie wist uiteraard wel hoe dat moest, of dat dacht hij tenminste.

Een uur later ging de deurbel. Een grote man in jeans en houthakkershemd stond voor de deur. “Ik moet hier een kerstboom leveren.” Hendrik keek naar de reuzenspar die achterop de vrachtwagen lag. “Dat klopt, u mag hem in de woonkamer leggen.” De man sleurde de grote boom met gemak naar binnen. Henderik bedankte hem. Toen de koerier terug vertrok, begon Charline met de lichtjes uit de dozen te halen. Steffie haalde de kerstballen uit de verpakking. En Snorrie, die besloot dat de boon een prima klimpaal was. Nog voor iemand hem kon tegenhouden hing hij al

tussen de takken. Ik sloot mijn ogen. Dit gaat fout lopen. Twee seconden later volgde een luide miauw, gevolgd door stevig geritsel, een luide krak en een doffe plof. Toen ik mijn ogen weer opendeed lag Snorrie bovenop een stapel kussen. “Dat was gepland," zei hij. Ik schudde mijn kop. “Tuurlijk Snorrie, elke kat valt graag uit een boom.”

Tegen de avond was de kerstboom helemaal versierd. De lichtjes brandden en de kerstballen hingen te glinsteren. Eerlijk gezegd zag de boom er prachtig uit. Ik nestelde mij onder de boom. Dat is namelijk de beste plaats in huis tijdens de kerstperiode. Het is er warm, rustig en perfect om de mensen in huis gade te slaan.
Buiten werd het langzaam donker. Een ijskoude wind blies over de tuin. Bloem en Benny sprongen snel in hun winterhok. Daar was het lekker warm. Hendrik had er een warmtelamp ingehangen.
Toen hoorde ik het. Dong… Mijn oren schoten recht omhoog. Dong… De oude kerstklok. Ze hing al zolang ik me kon herinneren boven het dorpsplein. Iedere Kerst luidde ze om het uur. Iedereen kende het geluid. Maar toch vond ik ze deze keer anders klinken. Waarom en hoe wist ik niet, maar er was iets veranderd.

Snorrie kwam naast mij staan. “Hoorde je dat?” Ik knikte. “Ja, maar vond je niet dat de klok vreemd klonk?” Snorrie keek me aan. “Ja, weet jij

hoe dat komt?" Ik had geen idee. Het begon te sneeuwen. Alle daken werden langzaam wit. Ik keek naar de kerktoren in de verte. Helemaal bovenaan hing de klok die het rare geluid maakte. Ik voelde dat er iets niet klopte. Misschien kwam dat omdat ik vroeger in een asiel woonde? Daar leer je aandachtig luisteren om te weten wanneer er iets verandert.

Deze avond voelde vreemd, alsof de winter een geheim met zich meebracht. Ik had nog geen idee welk geheim. Het was het begin van het grootste kerstavontuur dat ik ooit zou meemaken. Ik wist toen nog niet dat die vreemde klokslag het begin zou zijn van het grootste kerstavontuur dat ik ooit zou meemaken.

2

De volgende avond lag ik opnieuw op mijn favoriete plekje onder de kerstboom. Ik kon urenlang naar de lichtjes kijken. Ze weerspiegelden in de glazen kerstballen en lieten kleine gekleurde vlekjes dansen over het plafond. Snorrie lag naast mij. Of beter gezegd: hij probeerde stil te liggen. Dat lukte hem ongeveer tien seconden. Daarna draaide hij zich om. Toen ging hij op zijn rug liggen. Daarna op zijn buik, vervolgens op mijn staart.
"Snorrie."
"Ja?"
"Je ligt op mijn staart."
"O."
Hij schoof een paar centimeter opzij. Twee seconden later lag hij opnieuw tegen mij aan. Mensen denken vaak dat katten afstandelijk zijn. Maar dat zijn we helemaal niet. De meeste katten geven niet graag toe dat ze gezelschap leuk vinden. Voordat ik nog iets kon zeggen, kwam Hendrik de woonkamer binnen. In zijn handen hield hij een oud fotoalbum. Hij ging in zijn favoriete zetel zitten en begon erin te bladeren. Steffie en Lars zagen dat meteen. Nieuwsgierigheid is blijkbaar niet alleen een eigenschap van katten.

"Welke foto's ben je aan het bekijken?" vroeg Steffie.
Hendrik glimlachte. "Foto's van vroeger." Binnen enkele seconden zaten Steffie en Lars naast hem. Zelfs Charline kwam kijken. Ik sprong op de armleuning van de zetel zodat ik ook kon meekijken. Niet dat ik veel van foto's begrijp. Mensen zien er op oude foto's meestal gewoon jonger uit. Hendrik bladerde verder. Plots bleef hij kijken naar één specifieke foto. "Daar is hij." Ik zag een kleine jongen met een dikke winterjas en een muts die bijna over zijn ogen hing. Achter hem stond een grote kerstboom. En op de achtergrond zag ik de kerktoren met de kerstklok.
"Ben jij dat?" vroeg Lars. Hendrik knikte. "Kerstdag 1980." Steffie keek verbaasd. "Je was echt nog klein."
“Ja, maar ik herinner me nog goed dat groteva het verhaal van de Kerstklok toe heeft verteld."
Lars en Steffie keken met grote ogen naar Hendrik.
“Kan je ons het verhaal vertellen alsjeblieft?”
Iedereen nestelde zich bij elkaar en Hendrik begon te vertellen.

3

25 december 1980

In de vroege ochtend was het beginnen sneeuwen. Glinsterende sneeuwvlokken vielen op elkaar en vormden tegen de avond voor een prachtig wit tapijt. Tuinpaadjes waren verdwenen en de geparkeerde auto's waren veranderd in vormeloze witte hopen. Op de plaatsen waar mensen liepen kronkelde smalle platgetrapte sporen zich door het sprookjesachtige winterlandschap.

Het was een Kerstmis, die Hendrik zich zijn hele leven zou blijven herinneren. Hendrik was acht jaar oud en zat met opgetrokken benen voor het raam. Met zijn wijsvinger tekende hij een streep door de condens op het glas, zodat hij naar buiten kon kijken. De straat was verlaten. Onder het licht van een lantaarn zag hij dikke sneeuwvlokken naar beneden dwarrelen. Soms werden ze door een windvlaag opgetild en draaiden ze wild in het rond. Verderop, boven de daken van de huizen, was de toren van de oude kerk zichtbaar. Hendrik moest zijn hoofd een beetje draaien om hem goed te kunnen zien. Boven in de toren hing de kerstklok. Hij had haar al honderden keren gehoord zonder er

werkelijk over na te denken. Maar die avond was er iets aan het geluid dat hem deed luisteren. De klok begon te slaan. Eén diepe slag rolde over het dorp. Daarna een tweede. Hendrik veegde met zijn mouw een groter stuk van het raam schoon.
"Groteva?" Vanuit de woonkamer kwam geen antwoord.
"Groteva?" "Ik ben niet doof, jongen."
Hendrik draaide zich om. Groteva zat in zijn vaste stoel naast de kachel. Op zijn schoot lag een opgevouwen krant en op het kleine tafeltje naast hem stond een halflege kop koffie. Het kerstfeest had zijn sporen nagelaten. Op tafel stonden nog vuile glazen en lege borden. De kerstboom stond in de hoek van de kamer en was versierd met glazen ballen, slingers en elektrische lichtjes die volgens Hendrik veel mooier waren dan die van de buren.
"Waarom luidt de klok altijd met Kerstmis?"
Groteva keek over zijn bril naar hem. "Omdat het een klok is." Hendrik trok een gezicht. "Dat bedoel ik niet, ik wil zeggen, waarom juist dié klok?"
Groteva vouwde zijn krant dicht. Hendrik keek door naar het raam. Zijn vader had gezegd dat de klok heel oud is, zelfs nog veel ouder dan groteva. Hendrik kwam bij zijn grootvader zitten en wilde graag weten hoe oud de klok nu echt was. Hij kende groteva goed genoeg om te weten dat er een verhaal aankwam.

Groteva nam zijn kop koffie, ontdekte dat die koud was geworden en zette hem weer neer. Buiten sloeg de klok opnieuw. Het diepe geluid drong zelfs door de gesloten ramen. Hendrik luisterde tot de laatste trilling verdwenen was.
Dan begon groteva zijn verhaal te vertellen.

Mijn vader vertelde mij vroeger dat die klok niet zomaar een kerkklok is. De klok is een herinnering. Nu denk je waarschijnlijk dat een klok niets kan onthouden. Dat klopt, maar mensen kunnen wel dingen onthouden. Het verhaal gaat al generaties door. Zo lang al dat niemand zeker weet wanneer het nu juist begonnen is. Het is geen vrolijk verhaal. Lang geleden werd het dorp getroffen door een winter die veel strenger was dan deze. Het vroor weken aan een stuk. De velden waren hard geworden, de rivier was dichtgevroren en de wegen waren nauwelijks nog begaanbaar. Mensen hadden toen geen centrale verwarming zoals wij. Wie geen hout of kolen had, had een probleem. En op een avond begon het te sneeuwen. De sneeuw bleef vallen. Eerst een paar uur. Daarna de hele nacht. De volgende ochtend ging ze gewoon verder. Tegen de avond waren sommige wegen volledig verdwenen.

Er woonden toen niet zoveel mensen in het dorp als nu. Iedereen kende iedereen. Maar zelfs in

een kleine gemeenschap zijn er mensen die alleen wonen. Ouderen. Zieken. Mensen zonder familie. Een van de inwoners was een klokkenmaker. Zijn naam was Elias Winter. Elias repareerde klokken en uurwerken, maar tijdens die winter was daar weinig vraag naar. Mensen maakten zich niet druk om een klok die een paar minuten achterliep. Ze maakten zich zorgen over eten en warmte. Elias had een paard en een kleine slee. Daarmee bracht hij hout en voedsel naar mensen die zelf niet meer buiten konden komen. Op kerstavond werd het weer veel slechter. De wind draaide en tegen de avond trok er een sneeuwstorm over het dorp. Een oude vrouw aan de rand van het dorp had geen brandhout meer. Elias wist dat ze de nacht misschien niet zou doorkomen als haar vuur uitging. Hij bracht het hout naar de vrouw. Toen hij terugkeerde, was de storm zo hevig geworden dat hij nauwelijks nog kon zien waar de weg liep. Zijn paard kende gelukkig de omgeving beter dan hijzelf. Halverwege de terugweg hoorde Elias iets. De wind maakte zoveel lawaai dat hij dacht dat hij zich vergist had en hij reed verder. Toen hoorde hij het nog eens. Hij hoorde een kind huilen in het bos. Elias liet de weg achter zich en ging het bos in. Het geluid bracht hem steeds verder tussen de bomen. Soms hoorde hij niets meer en dacht hij dat hij de verkeerde richting uitging. Dan kwam er opnieuw

een kreet. Plots zag hij iets tussen de bomen. Hij liep er naartoe en zag een gezin in de sneeuw. Hun paard was verdwenen en hun kar was van de weg geraakt. De vader had zijn been verwond. De moeder probeerde de kinderen warm te houden, maar ze hadden al uren in de sneeuw gezeten. Elias wist dat hij hen nooit allemaal tegelijk op zijn slee naar het dorp kon brengen. Hij maakte met dekens en delen van de wagen een beschutting tegen de wind. Hij gaf de kinderen zijn eigen jas. Daarna gebruikte hij het laatste droge hout dat hij bij zich had om een klein vuur te maken.

De volgende ochtend bereikte Elias met het gezin het dorp. Volgens het verhaal veranderde die nacht iets in het dorp. Mensen die zelf nauwelijks genoeg hadden, begonnen met elkaar te delen. Een gezin nam de gewonde vader en zijn vrouw in huis. Anderen zorgden voor de kinderen. Er werd voedsel verdeeld. Brandhout werd bij elkaar gebracht. Niemand wachtte nog tot iemand om hulp kwam vragen.

Na die winter begon Elias aan een klok. Niet omdat het dorp een nieuwe klok nodig had, maar omdat hij wilde dat de mensen zich zouden blijven herinneren wat er die kerstavond was gebeurd. Dat werd de kerstklok. Volgens de legende moest de klok ieder jaar met Kerstmis luiden. Niet om te vertellen hoe laat het was, maar om de mensen

eraan te herinneren dat er altijd iemand kan zijn die hulp nodig heeft. Maar wat als ooit de klok niet meer luidt? Mijn vader zei altijd dat we ons die vraag pas moesten stellen wanneer het zover was.

Hendrik kon toen onmogelijk weten dat hij zich dit verhaal zesenveertig jaar later opnieuw zou herinneren. Op een winterochtend waarop de kerstklok voor het eerst in mensenheugenis niet meer zou luiden.

4

Ik lag op het tapijt voor de haard en keek naar Hendrik. Hij zat diep onderuitgezakt in zijn stoel, met zijn handen om een mok koffie gevouwen die waarschijnlijk al een tijdje koud was geworden. Aan de andere kant van de salontafel zaten Steffie en Lars nog steeds. Geen van beiden zei iets. Dat kwam niet vaak voor. Vooral bij Lars niet. Het verhaal van de klok had indruk gemaakt.

Mensen denken soms dat dieren niets begrijpen van hun verhalen. Misschien begrijpen we niet ieder woord, maar we begrijpen meer dan zij vermoeden. Bovendien had ik zelf geen uitleg nodig over wat het betekende wanneer iemand je hielp op een moment waarop je nergens anders heen kon. Ik was ooit een asielkat geweest. Dat vergeet je niet. Ik herinnerde me nog hoe het voelde wanneer mensen langs mijn verblijf liepen en verder gingen zonder mij werkelijk te zien. Ik herinnerde me de geluiden van andere katten en de geur van ontsmettingsmiddel die overal leek te hangen. En ik herinner me vooral de dag waarop Steffie voor mij bleef staan. Zij was niet doorgelopen. Misschien was dat de reden waarom het verhaal van Elias mij meer raakte dan ik wilde toegeven.

Naast mij lag Snorrie languit op zijn buik. Hij had tijdens Hendriks verhaal opvallend weinig bewogen. Voor Snorrie was dat ongeveer hetzelfde als voor een mens drie uur lang doodstil op een stoel zitten. "Die Elias was eigenlijk best bijzonder," zei hij uiteindelijk. Ik keek opzij en dacht even na. “Ja, inderdaad, hij was speciaal.”
“Zou jij ook komen zoeken als ik in het bos zou verdwijnen,“ vroeg Snorrie. “Tuurlijk.” Bij mezelf dacht ik dat ik dan 5 minuten zou wachten om te genieten van de rust zonder Snorrie. Ik kon het niet laten om te glimlachen.

Aan de andere kant van de kamer keek Steffie naar haar vader. "Is het verhaal echt gebeurd?" Hendrik haalde zijn schouders op. "Dat weet niemand meer met zekerheid. Groteva noemde het altijd een legende. Waarschijnlijk zit er ergens een kern van waarheid in, maar na zoveel generaties weet niemand nog precies wat er oorspronkelijk gebeurd is."
"Maar Elias Winter heeft echt bestaan?"
"Daar zijn oude vermeldingen van, volgens groteva. Een klokkenmaker met die naam zou hier inderdaad hebben gewoond."

Charline kwam vanuit de keuken binnen en zette een schaal met kleine kerstkoekjes op tafel. Ik rook boter, suiker en kaneel. Voor mensen ruilt dit waarschijnlijk heel lekker, maar voor mij was het

een teleurstelling want kaneel is helaas giftig voor katten.
"Jullie zitten hier wel heel ernstig te kijken voor een kerstavond," zei ze. "Papa heeft ons de legende van de kerstklok verteld," antwoordde Steffie. Charline keek naar Hendrik. "Die van Groteva?" Hij knikte. "Ik dacht dat het tijd werd om ze door te geven."

Er zat iets in zijn stem waardoor ik naar hem bleef kijken. Misschien verbeeldde ik het mij. Toch leek het alsof het verhaal voor Hendrik meer betekende dan hij aan de kinderen wilde laten merken.

Buiten was de avond ondertussen volledig gevallen. De sneeuw viel onafgebroken. Achter het raam zag ik grote vlokken door het licht van de straatlantaarn dwarrelen. De struiken in de voortuin droegen dikke witte randen en op de vensterbank had zich al een smalle laag sneeuw gevormd. Aan de overkant van de straat waren de huizen versierd met kerstverlichting. Achter sommige ramen stonden bomen vol lichtjes. Hier en daar hing een verlichte ster. Verderop, boven de daken, zag ik de kerktoren. Ik kon de klok vanuit onze woonkamer niet zien, maar ik wist precies waar ze hing. De kerstboom achter mij verspreidde een warm licht door de kamer. De geur van dennennaalden vermengde zich met die van het houtvuur en Charline had ergens een kaars

aangestoken die naar sinaasappel en kaneel rook. Het was zo'n avond waarop de wereld buiten heel ver weg leek.

Toen luidde de kerstklok opnieuw. Dong… Ik zag in gedachten die kleine Hendrik voor me. Kerstdag 1980. Een jongen bij een raam. Groteva naast hem. Dezelfde klok boven hetzelfde dorp.

Steffie nam een kerstkoekje. "Hoe lang luidt ze eigenlijk?" "Normaal tot—" Hendrik maakte zijn zin niet af. Ik opende mijn ogen. Er kwam geen volgende slag. Iedereen wachtte. Een seconde. Twee. Drie. Niets. Hendrik keek naar de klok aan de muur. Lars keek hem aan. We wachtten opnieuw. De stilte die volgde voelde vreemd. Hendrik stond op, liep naar het raam en keek naar buiten. Steffie kwam naast hem staan. Charline keek vanuit de keuken naar hen. Snorrie kwam overeind. "Wat gebeurt er?" “De klok is gestopt met luiden, maar dat is vreemd, ze zou nog tot middernacht elk uur moeten luiden.”

Een auto reed langzaam door de straat en liet twee donkere sporen achter in het witte wegdek. Verderop liep iemand met een hond onder een paraplu. Alles ging gewoon verder. Behalve de klok. Hendrik keek nog altijd naar de kerktoren en dacht terug aan het verhaal van groteva. Volgens de legende moest de klok ieder jaar met Kerstmis luiden. Niet om te vertellen hoe laat het was, maar